

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ СИЛ

(назва факультету/підрозділу)

КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОЇ ХІМІЇ ТА ХІМІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи охорони праці»

(назва навчальної дисципліни)

циклу професійної (обов'язкової) підготовки

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньо-професійною програмою «Радіаційний та хімічний захист»

(назва освітньої програми)

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

(найменування освітнього ступеня)

у галузі знань 16 «Хімічна та біоінженерія»

(код та найменування галузі знань)

за спеціальністю 161 «Хімічні технології та інженерія»

(код та найменування спеціальності)

Рекомендовано кафедрою спеціальної хімії та хімічної технології на

(назва кафедри)

20__ - 20__ навчальний рік.

Протокол від «__» _____ 20__ року № ____

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни «Основи охорони праці»

(назва навчальної дисципліни)

20__ рік

Анотація

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Основи охорони праці» дозволяють слухачам бачити основні закономірності взаємодії людини з навколишнім середовищем в умовах трудової діяльності, а також методів та способів забезпечення її безпеки в різних умовах виробництва та побуту; набуття слухачами знань, умінь і компетентностей ефективного вирішення завдань професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.

1. Інформація про викладача

Загальна інформація	Дейнека Вікторія Володимирівна, доцент кафедри спеціальної хімії та хімічної технології факультету оперативно-рятувальних сил, к.т.н., доцент
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7, кабінет №021. Робочий номер телефону – 370-32-93.
E-mail	scct@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	параметри небезпеки речовин та матеріалів
Професійні здібності	глибоке знання даної та пов'язаної з нею дисциплін, використання допоміжних педагогічних технологій
Наукова діяльність за освітнім компонентом	публікація статей, тез, посібників

2. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру: щовівторка з 15.30 до 17.00 в аудиторії №208. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування у майбутніх фахівців необхідного рівня знань та умінь з правових й організаційних питань охорони та гігієни праці, виробничої санітарії, а також активної життєвої позиції щодо практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників відносно результатів трудової діяльності; формування відповідальності за

особисту і колективну безпеку та усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях. Вивчення слухачами основних закономірностей взаємодії людини з навколишнім середовищем в умовах трудової діяльності, а також методів та способів забезпечення її безпеки в різних умовах виробництва та побуту; набуття слухачами знань, умінь і компетентностей ефективного вирішення завдань професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантуванням збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	обов'язкова професійна	
Рік підготовки	4-й	4-й
Семестр	7-й	7-й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	3
- кількість модулів	2	2
- загальна кількість годин	90	90
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	14	4
- практичні заняття (годин)	26	2
- семінарські заняття (годин)		
- лабораторні заняття (годин)		
- курсовий проект (робота) (годин)		
- самостійна робота (годин)	50	84
- інд. завдання (наук.-досл.) (год.)		
- підсумковий контроль	екзамен	

Передумови для вивчення дисципліни

Захист населення та територій від наслідків зруйнувань радіаційних та хімічних об'єктів; ПРН 9, 10, 11, 12,14

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Радіаційний та хімічний захист», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Забезпечувати безпеку персоналу та навколишнього середовища під час професійної діяльності у сфері хімічної інженерії.	ПР09.

та формування наступних спеціальних компетентностей:

Загальні та професійні програмні компетентності	ЗК, ПК
Прагнення до збереження навколишнього середовища.	СК06
Здатність проектувати хімічні процеси з урахуванням технічних, законодавчих та екологічних обмежень.	СК11.

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Правові та організаційні питання охорони праці.

Тема 1.1. Вступ. Загальні питання, правові та організаційні основи охорони праці.

Охорона праці та її призначення Основні терміни та визначення в галузі охорони праці. Навчальна дисципліна «Основи охорони праці» та її завдання. Законодавча та нормативна база з охорони праці. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.

Тема 1.2. Державне управління охороною праці. Організація охорони праці на підприємстві.

Система державного управління охороною праці в Україні. Компетенція та повноваження органів державного управління охороною праці. Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення. Обов'язки роботодавця щодо забезпечення безпечних умов праці. Комісія з питань охорони праці підприємства. СУОП підприємства. Види та порядок проведення інструктажів з питань охорони праці для працівників. Особливості охорони праці в органах і підрозділах ДСНС

Тема 1.3. Профілактика травматизму та професійних захворювань.

Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру, їх причини та методи оцінки. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням. Професійний ризик та його оцінка на виробництві.

Модуль 2. Основи безпеки праці.

Тема 2.1. Основи фізіології та гігієни праці.

Основи фізіології праці. Праця та її види та характеристика. Загальні

відомості про гігієну праці та виробничу санітарію. Шкідливі виробничі фактори. Гігієнічна класифікація умов праці за показниками шкідливості та небезпечності чинників виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Мікроклімат і освітлення виробничих приміщень та дослідження їх параметрів на робочих місцях.

Тема 2.2. Основи виробничої безпеки.

Виробнича безпека, її завдання та складові. Небезпечні виробничі фактори та їх види. Загальні вимоги безпеки виробничих процесів і устаткування. Організаційні заходи щодо забезпечення виробничої безпеки.

Тема 2.3. Освітлення, шум, вібрація, електромагнітні випромінювання в промисловості

Характеристика освітлення та шуму. Класифікація шумів за походженням. Параметри звукового поля. Рівні звукового тиску та рівні інтенсивності звуку. Дія шуму на організм людини. Професійні захворювання. Нормування шумів. Методи та засоби колективного та індивідуального захисту від шуму. Робота підвищеної небезпеки та їх властивості. Види робіт підвищеної небезпеки та нормативно-правове регулювання їх проведення. Роботи, на які необхідно видавати наряди-допуски.

Тема 2.4. Техніка безпеки та електробезпека в промисловості

Дія електричного струму на людину. Види електричних травм. Фактори, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. Допустимі значення струмів і напруг. Явища при стіканні електроструму в ґрунт. Напруга кроку та напруга торкання. Класифікація електричних мереж. Небезпека ураження людини в електричних мережах. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струменем.

Тема 2.5. Пожежна профілактика і захист промислових підприємств.

Суть процесу горіння. Класифікація видів горіння. Показники пожежовибухонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Вогнестійкість будівель і споруд. Система попередження пожежі, система пожежного захисту, система організаційно-технічних заходів.

Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Денна форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практ. заняття	лаб. роб.	сам роб	інд. роб
7- й семестр						

Модуль 1. Правові та організаційні питання охорони праці						
Тема 1.1. Вступ. Загальні питання, правові та організаційні основи охорони праці.	11	2	4		5	
Тема 1.2. Державне управління охороною праці. Організація охорони праці на підприємстві.	11	2	4		5	
Тема 1.3. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	11	2	4		5	
Разом за модулем 1	33	6	12		15	
Модуль 2 основи безпеки праці						
Тема 2.1. Основи фізіології та гігієни праці.	11	2	4		5	
Тема 2.2. Основи виробничої безпеки.	11	2	4		5	
Тема 2.3. Освітлення, шум, вібрація, електромагнітні випромінювання в промисловості	9	2	2		5	
Тема 2.4 Техніка безпеки та електробезпека в промисловості	9	2	2		5	
Тема 2.5. Пожежна профілактика і захист промислових підприємств	7		2		5	
Разом за модулем 2	47	8	14		35	
Екзамен						

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Законодавство України з охорони праці	2
2	Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП)	2
3	Служба охорони праці на підприємствах хімічної промисловості.	2
4	Методи аналізу травматизму та професійних захворювань.	2
5	Основні причини та види виробничих травм та професійних захворювань.	2
6	Дослідження метеорологічних умов у приміщенні	2
7	Розрахунок природного освітлення приміщень адміністративних і громадських	2
8	Розрахунок штучного освітлення приміщень адміністративних і громадських	2
9	Вентиляція повітря в адміністративних і громадських приміщеннях	2
10	Кондиціонування повітря в адміністративних і громадських приміщеннях	2

11	Нормування шумів. Методи та засоби колективного та індивідуального захисту від шуму.	2
12	Вогнестійкість будівель і споруд.	2
13	Система попередження пожежі, система пожежного захисту, система організаційно-технічних заходів.	2
	Разом	26

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні терміни та визначення в галузі охорони праці.).	4
2	Система державного управління охороною праці в Україні.	4
3	Основний зміст правил безпеки праці в органах і підрозділах ДСНС.	4
4	Комісія з питань охорони праці.	4
5	Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.	4
6	Виробнича санітарія і гігієна праці їх мета, завдання та заходи	4
7	Склад повітря робочої зони та його контроль.	4
8	Електромагнітні поля та випромінювання радіочастотного діапазону. Іонізуюче випромінювання.	4
9	Санітарно-гігієнічні вимоги до планування і розміщення виробничих і допоміжних приміщень.	4
10	Безпека під час експлуатації систем під тиском. Безпека під час вантажно-розвантажувальних робіт.	4
11	Вплив електричного струму на організм людини. Види електротравм. Опір людського тіла електричному струму Основні правила безпеки при роботі з електроприладами.	6
14	План локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій (ПЛАС)	4
	Разом	50

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачені:

- 1) у вигляді окремих тем доповідей та рефератів при підготовці курсантів і студентів до семінарських занять;*
- 2) як окремі варіанти розрахункових завдань на практичних заняттях;
- 3) як варіанти тестових завдань за темами, що вивчаються.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Основи охорони праці» здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, основною

метою якої є регулярна й комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей.

Оцінювання компетентностей здобувачів здійснюється з використанням трьох шкал: перша – національна, 4-бальна (чотирибальна); друга – рейтингова шкала оцінювання – ЄКТС; третя – накопичувальна шкала – 100-бальна.

Порядок накопичування навчальних балів за 100-бальною шкалою

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
VII семестр. I. Поточний контроль				
Модуль № 1	Лекції*	3	2	6
	Семінари	-	-	-
	Практичні заняття*	6	5	30
	Лабораторні роботи*	-	-	-
Разом за модуль № 1				36
Модуль № 2	Лекції*	4	2	8
	Семінари	-	-	0
	Практичні заняття*	7	5	35
	Лабораторні роботи*	-	-	-
Разом за модуль № 2				43
Разом за поточний контроль				79
II. Індивідуальна самостійна робота				6
III. Екзамен				15
Разом за всі види навчальної роботи				100

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру;
- підсумкового контролю успішності.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному та лабораторному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) за набутими навичками під час вивчення теоретичного матеріалу та виконання завдань практичних та лабораторних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів за умови відповідей на усні або письмові запитання.

Максимальна кількість балів за завдання «5 балів» виставляється у разі повної відповіді на питання та наявності обґрунтувань й пояснень, а також чіткого і послідовного викладення відповіді. У випадку незадоволення даних вимог кількість балів зменшується:

- за неповної відповіді – пропорційно неповноті відповіді;
- за наявності грубих помилок – на 0,5 бала на кожну помилку;
- за наявності дрібних помилок – на 0,2 бала на кожну помилку;
- за відсутності обґрунтувань і пояснень – на 0,3 бала за кожний випадок;
- при наявності нечітких та логічно непослідовних відповідей - на 0,2 бала за кожний випадок.

Отримані здобувачем бали за накопичувальною 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ЄКТС згідно з таблицею.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ВНЗ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, диференційований залік	залік
90-100-120 (з урахув.. необов'язкових завдань)	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D	задовільно	
50-54	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Список рекомендованої літератури

Базова

- 1. Батлук В.А. Охорона праці: Навчальний посібник. / В.А. Батлук, М.П. Кулик, Р.А. Яцюк. - 2-ге вид. - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2009. - 360 с.
- 2. Запорожець О.І. Основи охорони праці: Підручник / О.І. Запорожець, О.С. Протоєрейський, Г.М. Франчук та ін. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 264 с.
- 3. Основи охорони праці: Навчальний посібник / В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г. Валенко та ін.; За заг. ред. В.В. Березуцького. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х.: Факт, 2007. – 480 с.
- 4. Русаловський А.В. Правові та організаційні питання охорони праці:

Навчальний посібник / А.В. Русаловський. – К.: Університет «Україна», 2008. – 272 с.

- 5. Третьяков О.В. Охорона праці: Навчальний посібник. Для самостійної роботи студентів / О.В. Третьяков, В.В. Зацарний, В.Л. Безсонний. – Х.: УЦЗУ, 2009. – 436 с.

Допоміжна

- 1. Гандзюк М.П. Основи охорони праці: Підручник / М.П. Гандзюк, Є.П. Желібо, М.О. Халімовський. - 3-є вид. / За ред. М.П. Гандзюка. – К.: Каравела, 2005. – 392 с.
- 2. Грищук М.В. Основи охорони праці: Підручник / М.В. Грищук. - К.: Кондор, 2007. - 240 с.
- 3. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці: Підручник / В.Ц. Жидецький. – Львів: Афіша, 2005. – 319 с.
- 4. Основи охорони праці: Підручник / К.Н. Ткачук, М.О. Халімовський, В.В. Зацарний та ін.; За ред. К. Н. Ткачука і М.О. Халімовського. - 2-ге вид., доп. і перероб. - К.: Основа, 2006. - 448 с.

Електронні ресурси

- 1. <http://zakon.nau.ua>.
- 2. <http://zakon.rada.gov.ua>.
- 3. <http://www.tehbez.com.ua>.
- 4. <http://www.tehdoc.com.ua>.

- Інформаційні ресурси

- 1. Кабінет Міністрів України. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
- 2. Рада національної безпеки і оборони України. - Режим доступу: <http://www.rnbo.gov.ua>.
- 3. Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій. - Режим доступу: <http://www.dsns.gov.ua>.
- 4. Офіційний сайт Державної служби України з питань праці (Держпраці України). - Режим доступу: <http://dsp.gov.ua>.
- 5. Міністерство охорони здоров'я України. - Режим доступу: <http://www.moz.gov.ua>.
- 6. Міністерство освіти і науки України. - Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь здобувача в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних та лабораторних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне дотримання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).
3. Користування мобільними пристроями під час заняття дозволяється тільки з дозволу викладача з навчальною метою.
4. Здобувач вищої освіти дотримується політики доброчесності під час виконання самостійної або індивідуальної роботи, не допускаючи антиплагіату.
5. У разі відсутності на лабораторній роботі з поважних причин термін її відпрацювання після повертання в учбовий процес – 10 днів; несвоєчасного виконання поставленого індивідуального завдання потребує його захисту з отриманням оцінки відповідно до проявленої обізнаності щодо ходу розрахунків та відповідного теоретичного матеріалу.
6. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

Розробник:
доцент кафедри СХХТ

Вікторія ДЕЙНЕКА

